
Změny ano, ale ať jsou k lepšímu

Změny ano, ale ať jsou k lepšímu

24.10.2011, Rubrika: Hyde park - reforma vysokých škol, Strana: 66, Autor: Václav Hampel

Návrh vysokoškolského zákona má stále mnoho slabých míst

Jednání o novém vysokoškolském zákoně probíhá již od jarních měsíců, kdy ministerstvo školství předložilo k diskusi první verzi návrhu. Připomínkování textu se odehrává zejména v pracovní skupině, kde zástupci ministerstva diskutují se zástupci České konference rektorů a Rady vysokých škol. Rád poznamenávám, že nyní je úroveň dialogu ze strany ministerstva mnohem lepší, než jak tomu bývalo dříve.

Poslední známá verze návrhu je oproti předchozím relativně stručná, možná až příliš.

Problém je trochu v tom, že kromě nepřijatelných pasáží vypadly i některé již dohodnuté a projednané záležitosti. Doufám, že ministerstvo splní svůj slib a tyto pasáže do textu vrátí při přípravě paragrafovaného znění. „Zestručnění“ navíc způsobilo, že dokument nyní formálně nesplňuje svou strukturou požadavky podoby věcného záměru zákona. Každopádně jde ale o verzi, o které je dále možné seriózně vyjednávat a ve které jsou mnohé otázky řešeny celkem uspokojivým způsobem (rozdělení vysokých škol na různé typy dle jejich zaměření, vztah vysokých škol a státu, způsob jejich financování z veřejných rozpočtů, akreditace studijních programů atd.). Stále si však myslím, že než připravovat celý nový zákon o vysokých školách bylo by lepší novelizovat stávající předpis. Předešlo by se tak značnému rozkolísání vnitřního prostředí vysokých škol i vnějších podmínek pro jejich činnost.

Na úkor kvality i poslední verze předlohy obsahuje některé body, se kterými nelze souhlasit. Mezi nejslabší místa návrhu patří oblast hodnocení kvality vysokých škol. Návrh velmi zdůrazňuje, že bude hodnocení kvality věnovat velkou pozornost, ale celý navrhovaný systém hodnocení je popsán velmi vágně a nepřesně. Což je škoda, protože jde o snad nejdůležitější úkol: zavést takové mechanismy, aby bylo zcela jasné, kdo a jak vysoké školy hodnotí a jaké má toto hodnocení důsledky (ať pozitivní nebo negativní). A dostat do tohoto hodnocení i mezinárodní prvek, neboť – alespoň u těch vysokých škol, které chtějí být vysoce prestižními a respektovanými – nemá cenu si hrát pouze na domácím písečku. Celá tato problematika by se měla stát předmětem dodatečného samostatného projednání.

Dalším slabým místem je velmi komplikovaný návrh úpravy funkčních míst docentů a profesorů. Prokazuje absenci skutečných důvodů pro plné nahrazení dnešních habilitačních a jmenovacích řízení pojetím pracovních míst. Chybí přechodná ustanovení, a tak vzrůstají obavy, že tím bude značně ztížena možnost kariérního růstu mladým akademickým pracovníkům.

A s tím prostě nemůžeme souhlasit.

Evergreenem je i složení a kompetence akademických senátů a správních rad vysokých škol. Jsem velmi rád, že aktuální verze již rozděluje pravomoci mezi tyto dva orgány celkem uvážlivě, velmi mě ale znepokojila poslední mediální vyjádření, která naznačovala značné přesuny pravomocí ke správním radám. Nejenže k tomu není důvod, ale historie ukazuje i souvislost mezi respektem k akademické samosprávě a kvalitou demokracie v dané zemi. Veřejnoprávní univerzita nemůže být pod kuratelou lobbistických zájmů, politických či podnikatelských. Stejně tak je chybné potlačovat zastoupení studentů v senátech, jejich hlas musí být slyšet, a to bez ohledu na typ vysoké školy.

Velké výhrady se týkají i stálých snah zavést takzvané studijní programy krátkého cyklu – tedy jakési „rychlou vzdělání“. Jsem si jist, že by šlo o velkou devaluaci celého systému. Cokoli nižšího než bakalářský stupeň nelze brát za plnohodnotné vysokoškolské vzdělání.

Druhý zákon pod pokličkou Pokud jde o tolik diskutované téma školného, Univerzita Karlova stále navrhuje, aby v případě jeho zavedení šlo o přímé školné hrazené bakalářskými a magisterskými studenty v maximální výši odpovídající spíše úrovni zápisného, tedy řekněme do šesti tisíc korun ročně. Vyšší částky jsou velmi problematické a odložené školné odmítám, jednak zcela chybí vyhodnocení jeho efektivnosti a zkušenosti s tímto systémem v zahraničí jsou negativní. Velkým otazníkem též zůstává, jak zajistit, aby případné zavedení školného mělo pro vysoké školy alespoň nějaký příznivý finanční efekt a aby pouze nedošlo k přenesení části stávajících nákladů na bedra studentů.

Zcela absurdní je, že ministerstvo školství připravuje „dvojče“ chystaného nového vysokoškolského zákona, zákon o finanční pomoci studentům, a přitom o tomto zákonu, klíčovém pro studenty a velmi důležitém pro vysoké školy, s

reprezentací vysokých škol v podstatě žádný dialog nevede. Dodnes jsem neviděl jedinou verzi návrhu, a přitom má být během několika dní již zaslána do formalizovaného připomínkového řízení, ve kterém budou mít reprezentace vysokých škol stejné postavení jako Státní úřad pro jadernou bezpečnost (nic proti němu). To se ministerstvu opravdu nepovedlo. Je zřejmé, že české vysoké školství potřebuje určité reformy. Musí však jít o skutečné změny k lepšímu, ne o nepromyšlené a nediskutované zásahy, lacině prodávané v médiích, které ve skutečnosti celému systému, vysokým školám i studentům, ublíží. Musí jít o kroky, které českým vysokým školám umožní být respektovanými poskytovateli bakalářského vzdělání pro nemalou část populace a českým univerzitám pomohou k tomu, aby se skutečně staly prestižními mezinárodními institucemi, jež nabízejí špičková magisterská a doktorská studia.

***

Veřejnoprávní univerzita nemůže být pod kuratelou lobbistických zájmů